

Safonau'r Iaith Gymraeg

Adroddiad Blynyddol 2025-2026

Adroddiad ar sut rydym yn cwrdd â safonau, a sut mae cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle a thrwy'r Gwasanaeth yn cael eu hyrwyddo a'u hwyluso

Dyddiad Cyhoeddi: Gorffennaf 2026

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn Gymraeg | This publication is available in Welsh

Adroddiad blynyddol ar y Gymraeg yng Ngwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru

Trosolwg

Dyma adroddiad blynyddol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (ATAGC) ar Safonau'r Gymraeg ar gyfer 2025 - 2026. Mae'n gwerthuso ein cydymffurfiaeth â'r Safonau, a'r ffyrdd y mae cyfleoedd i ddefnyddio'r Gymraeg wedi'u hyrwyddo a'u hwyluso, gan sicrhau nad yw'r iaith yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg yn ystod y flwyddyn. Fe'i paratowyd yn unol ag Atodlen 4 o Reoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 5) 2016, i fodloni gofynion safonau 158, 164 a 170.

Gwybodaeth bellach

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael ar wefan Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (GTAGC) yn www.tangogleddcymru.llyw.cymru. Os oes ei angen arnoch mewn fformat a/neu iaith arall, neu os oes gennych unrhyw gwestiynau am ei gynnwys, cysylltwch â ni gan ddefnyddio'r manylion isod.

Swyddog Iaith Gymraeg,
Pencadlys Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru
Ffordd Salisbury
Parc Busnes Llanelwy
Llanelwy
Sir Ddinbych
LL17 0JJ

Croesewir galwadau a gohebiaeth yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd defnyddio'r Gymraeg yn arwain at oedi wrth ymateb.

Dogfennau cysylltiedig

Mae ein hysbysiad cydymffurfio o dan Adran 44 o Fesur y Gymraeg (Cymru) 2011 ar gael ar ein [gwefan](#).

Cynnwys

Cyflwyniad.....	4
Atebolrwydd a Llywodraethu	4
Cefndir	5
Safonau'r iaith Gymraeg	6
Cydymffurfio gyda'r Safonau iaith Gymraeg	7
Safonau Darparu Gwasanaeth:	7
Safonau Gweithredol:.....	8
Pendodiadau a Dyrchafiadau Diweddar	9
Monitro, hyrwyddo a datblygu'r Gymraeg o fewn y gwasanaeth	10
Datblygu Sgiliau Cymraeg	13
Cyfleoedd Gwella ar Gyfer y Dyfodol	13

Cyflwyniad

Mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru (ATAGC) yn cydnabod ac yn gwerthfawrogi amrywiaeth ein hardal gwasanaeth a'r amrywiaeth ddiwylliannol ac ieithyddol yn ein cymunedau. Rydym wedi ymrwymo i'n dyletswydd gyfreithiol a moesegol i sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei thrin yn gyfartal â'r iaith Saesneg wrth gynnal ein busnes.

Mae Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 yn nodi fframwaith cyfreithiol sy'n gosod dyletswydd gyfreithiol ar ATAGC i gydymffurfio â safonau sy'n ymwneud â hyrwyddo, codi ymwybyddiaeth a hwyluso'r Gymraeg yn ein gwasanaeth tân ac achub.

Mae'r Gymraeg yn rhan annatod o'n gwerthoedd craidd ac yn hanfodol i'n hegwyddorion Pobl, Atal ac Amddiffyn, sy'n rhan o'n [Cynllun Rheoli Risg Cymunedol 2024 – 2029](#).

Mae ein hegwyddor Pobl yn ymrwymo i recriwtio a datblygu gweithlu dwyieithog i gynrychioli demograffig ein hardal. Mae ein hegwyddor Atal yn canolbwyntio ar leihau risgiau i'n cymunedau drwy ymgysylltu â phob person yng Ngogledd Cymru a chynnig dewis iaith yn weithredol. Yn ogystal, mae ein mae egwyddor diogelu yn golygu ymgysylltu â busnesau Gogledd Cymru, y mae llawer ohonynt yn cyfathrebu â ni yn Gymraeg.

Atebolrwydd a Llywodraethu

O fewn Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru (GTAGC), mae'r Gymraeg yn cael ei llywodraethu fel rhan o'n strwythur sefydliadol drwy Grŵp Llywodraethu'r Gymraeg, dan gadeiryddiaeth ein Swyddog y Gymraeg ac mae ganddo aelodau sy'n eistedd ar y grŵp o wahanol rannau o'r Gwasanaeth. Mae gan Swyddog y Gymraeg, sy'n aelod o'r adran Cyfathrebu Corfforaethol, gyfrifoldeb am weithredu Safonau'r Gymraeg a hyrwyddo'r Gymraeg o fewn y Gwasanaeth. Mae Grŵp Llywodraethu'r Gymraeg yn adrodd i'n Pwyllgor Llywio Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant dan gadeiryddiaeth y Prif Swyddog Tân (PST). Mae'r Prif Swyddog Tân yn arwain y Gymraeg ac mae ganddi gyfrifoldeb rheoli llinell ar gyfer yr adran Cyfathrebu Corfforaethol.

Yn ystod 2025/2026, mae ATAGC wedi parhau gydag ymdrechion i weithredu Safonau'r Gymraeg a'u gofynion. Mae'r adroddiad hwn yn manylu ar ein cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg; sut rydym yn monitro, hyrwyddo a datblygu'r Gymraeg o fewn y Gwasanaeth; a'r cyfleoedd ar gyfer gwelliannau yn y dyfodol. Mae'r adroddiad hwn wedi'i gymeradwyo gan y Pwyllgor Llywio Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant ac wedi'i gymeradwyo wedyn gan yr Awdurdod Tân ac Achub yn ei gyfarfod ym mis Gorffennaf 2026.

Disodlodd Mesur y Gymraeg (Cymru) 2011 Ddeddf yr Iaith Gymraeg 1993 ac fel rhan o'r ddeddfwriaeth hon, mae'n ofynnol i Awdurdod Tân Gogledd Cymru gydymffurfio â set o Safonau'r Gymraeg sy'n sicrhau nad yw'r Gymraeg yn cael ei thrin yn llai ffafriol na'r iaith Saesneg.

Cyhoeddodd Comisiynydd y Gymraeg ddyletswyddau cydymffurfio i awdurdodau tân ac achub ar 30 Medi 2016. Mae'r ddogfen hon yn rhestru pa rai o'r Safonau, fel y'u rhestrir yn llawn yn Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 5) 2016, y mae'n rhaid i'r Awdurdod gydymffurfio â hwy, ynghyd ag unrhyw eithriadau a'u dyddiadau gweithredu.

Mae'n ofynnol i'r Awdurdod gyhoeddi ei adroddiad blynyddol Safonau'r Gymraeg ar gyfer 2023/24 erbyn Medi 2024 a rhoi cyhoeddusrwydd priodol iddo.

Mae'r Awdurdod wedi ymrwymo i sicrhau, wrth gynnal busnes cyhoeddus yng Nghymru, y dylai'r Gymraeg a'r Saesneg gael eu trin ar y sail eu bod yn gyfartal er mwyn cydnabod a gwerthfawrogi amrywiaeth gyfoethog cymunedau, yn erbyn cefndir o dreftadaeth naturiol a diwylliannol arwyddocaol.

Mae'r Awdurdod hefyd yn cydnabod ei ddyletswydd tuag at ei staff, y rhan fwyaf ohonynt yn drigolion Gogledd Cymru, ac sydd eu hunain yn adlewyrchu cyfansoddiad ieithyddol a diwylliannol eu cymunedau eu hunain.

Trwy gydnabod ei ddyletswyddau moesol a chyfreithiol i warchod treftadaeth ddiwylliannol yr ardal a chwrdd â disgwyliadau'r gymuned leol, mae'r Awdurdod yn parhau i weithio tuag at sicrhau ei fod yn cynnal ei fusnes cyhoeddus yn y ddwy iaith.

Mae Cynllun Gweithredu'r Awdurdod ar gael i'w weld drwy ddefnyddio'r ddolen isod;

[Safonau'r Gymraeg](#)

Safonau'r Gymraeg

Yn ystod 2025/26, cydymffurfiodd yr Awdurdod â'r set o Safonau'r Gymraeg a gyhoeddwyd yn yr [Hysbysiad Cydymffurfio dyddiedig 30 Medi 2016](#). Buom hefyd yn gweithio ar y cyd â grwpiau iaith allanol drwy'r Swyddog Iaith Gymraeg, yn ogystal â rheoli llywodraethu mewnol y Gymraeg drwy Grŵp Llywodraethu'r Gymraeg. Mae gan y grŵp hwn gynrychiolaeth o bob rhan o'n tân ac achub ac mae'n gwasanaethu'r diben o;

- Cydlynu rhwng adrannau ar faterion y Gymraeg
- Craffu a chynnig arweiniad i wella unrhyw agwedd ar ddarpariaeth ddwyieithog y Gwasanaeth
- Cydweithio ar sut i ddatrys unrhyw heriau neu gwynion
- Sicrhau bod y Gymraeg yn cael ei thrin mor ffafriol â'r iaith Saesneg o fewn y Gwasanaeth.

Mae materion cyfieithu Cymraeg yn cael eu contractio i gwmni allanol i helpu i gyflawni'r holl rwymedigaethau a osodir gan Safonau'r Gymraeg.

Mae'r Awdurdod hefyd yn parhau i gydweithio â chydweithwyr yn y ddau wasanaeth tân ac achub arall yng Nghymru a'r Cyngor Penaethiaid Tân Cenedlaethol (NFCC) i rannu gwybodaeth am arferion gorau a sicrhau dull safonol.

Cydymffurfio â Safonau'r Gymraeg

Safonau Darparu Gwasanaethau:

Mae'r Hysbysiad Cydymffurfio sy'n rhestru'r Safonau hyn i'w weld ar [wefan Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru](#). Mae'r Safonau hyn yn ymwneud â'n gweithgareddau sy'n delio'n uniongyrchol gyda'r cyhoedd a sut rydym yn delio â'n defnyddwyr gwasanaeth, boed yn bersonol, dros y ffôn, neu ar-lein, yn ogystal ag unrhyw gyhoeddiadau print neu ar-lein.

Gwnaed trefniadau i fodloni'r Safonau Cyflenwi Gwasanaethau sydd wedi dod i rym gan gynnwys y canlynol:

Mae swyddi gwag yn y Ganolfan Gyfathrebu ar y Cyd, lle mae galwadau allanol yn cael eu cyfeirio atynt, yn cael eu hysbysebu gyda gofyniad i rhugl yn y Gymraeg llafar, y gofyniad hwn yw sicrhau bod dewis iaith rhagweithiol yn cael ei gynnig i unrhyw alwr sy'n dymuno siarad Cymraeg. Yn ystod 2025/26 croesawom chwe aelod newydd o staff i'r ystafell reoli, pob un ohonynt yn meddu ar y sgiliau Cymraeg angenrheidiol ar ôl eu penodi..

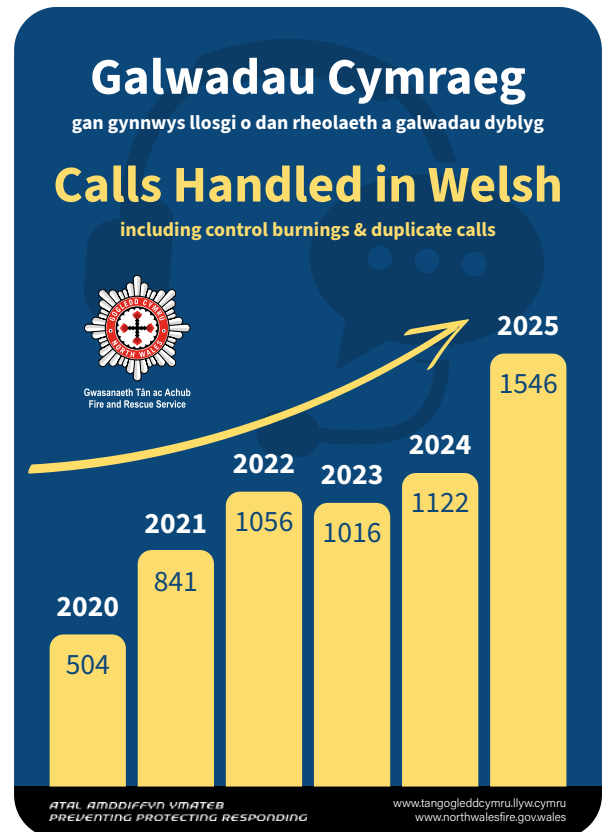
Casglir data ar faint o ddefnyddwyr gwasanaeth sy'n cysylltu â ni yn Gymraeg, at ddibenion monitro a gwerthuso. Ar 31 Mawrth 2026, debryniodd yr Ystafell Rheoli **1,364** o alwadau yn Gymraeg. Mae'r rhain yn cynnwys galwadau 999 ac adroddiadau o losgiadau dan reolaeth yn ogystal â galwadau mewnol.

Mae monitro'r galwadau hyn wedi ein galluogi i gydnabod y cynnydd sylweddol yn nifer y galwadau Cymraeg a dderbynnir, gan weld twf o 150% dros y pum mlynedd diwethaf. Gallwn ddweud fod hyn yn dyst o'n ymdrechion i hyrwyddo ein gwasanaeth Cymraeg yn weithredol gan ddefnyddio sawl ffrwd, yn unol â chynghor gan y Comisiynydd yr Iaith Gymraeg sy'n nodi y dylai gwasanaethau Cymraeg nid yn unig fod ar gael, ond hefyd eu hyrwyddo a'u hysbysebu yn weithredol i annog defnydd.

Y Gwasanaeth yma ydi un o'r prif ffyrdd y mae'r cyhoedd yn cysylltu gyda ni. Mae argaeledd y gwasanaeth hwn yn cael ei hyrwyddo'n rheolaidd ar gyfrifon cyfryngau cymdeithasol y Gwasanaeth ac mewn digwyddiadau cyhoeddus a fynychir i godi ymwybyddiaeth allanol.

Safonau 62 - 64

Mae polisi'r gwasanaeth yn nodi bod yn rhaid i staff sydd â swyddi sy'n delio â'r cyhoedd fod yn rhugl yn yr iaith Gymraeg. Ar y 31ain o Fawrth 2026, roedd 96 aelod o staff yn meddiannu swyddi gyda'r dynodiad yma o fewn y Gwasanaeth. O'r swyddi hyn, nid yw 19 wedi cyrraedd y lefel ofynnol ar gyfer eu swydd. Wrth edrych ymhellach, o'r rolau hyn, mae dwy yn swyddi a allai fod â chysylltiad uniongyrchol â'r cyhoedd tra nad yw'r 17 arall yn disgyn i'r categori yma.

Data sy'n dangos y cynnydd yn nifer y galwadau a ymdriniwyd yn Gymraeg rhwng 2020-2025

Safonau Gweithredol:

Mae'r Hysbysiad Cydymffurfio sy'n rhestru'r safonau hyn i'w weld ar [wefan](#) y Gwasanaeth. Mae'r safonau hyn yn ymwneud â'n defnydd mewnol o'r Gymraeg. Maent yn rhoi dyletswydd arnom i annog y defnydd o'r Gymraeg yn ein gweinyddiaeth ac i gefnogi ein swyddogion a'n cynghorwyr i ddefnyddio'r iaith yn eu gwaith.

Gwnaed trefniadau i fodloni'r Safonau Gweithredol hyn, gan gynnwys y canlynol:

Safonau 125 – 132

Mewn perthynas â datblygu sgiliau iaith Gymraeg ein staff, trafodir y darpariaethau a wnaed isod;

Yn ystod 2025/26 darparwyd un cwrs Cymraeg lefel 2 i staff drwy bartneriaeth â Choleg Cambria.

Gall staff hefyd gael mynediad i'r deunyddiau hunan-ddysgu sydd ar gael ar ein [tudalen Gymraeg mewnwyd Hwb Tân](#) yn ogystal â derbyn cefnogaeth gan Swyddog y Gymraeg neu hyrwyddwr y Gymraeg. Cynigir sesiynau sgwrsio, gan gynnwys sesiynau 1-i-1, i hyrwyddo a chefnogi staff i ddatblygu eu sgiliau Cymraeg. Gall staff hefyd gael mynediad at danysgrifiadau taledig i'r ap hunanddysgu Cymraeg 'Say Something in Welsh' i helpu gyda'u dysgu.

Ein menter newydd eleni yw cynnal sesiynau misol 'Paned a Sgwrs' a gynhelir mewn gwahanol adran a Gorsafoedd o'r Gwasanaeth bob mis. Mae hyn wedi hwyluso presenoldeb gan ein bod yn deall na all pob aelod o staff adael eu man gwaith i fynychu sesiynau mewn mannau eraill yn y Gwasanaeth.

Yn ystod 2025/26, cwblhaodd wyth aelod o staff gwrs gloywi ysgrifennu Cymraeg, er mwyn hwyluso eu defnydd o'r Gymraeg yn eu diwrnod gwaith. Hwyluswyd y cwrs hwn gan gwmni allanol ac roedd yn cynnwys canllawiau ar ysgrifennu llythyrau ac e-byst i'r cyhoedd.

Mae hyfforddiant Ymwybyddiaeth Iaith yn parhau i gael ei gynnig mewn dwy ffordd; yn gyntaf wyneb yn wyneb, fel arfer ar gyfer staff gweithredol sy'n ymuno mewn grwpiau. Yn ail, darperir modiwl ar-lein trwy ein platfform LearnPro ar ymwybyddiaeth iaith.

Mae'r gofyniad i gynnwys y Gymraeg ar lofnodion e-bost a negeseuon 'y tu allan i'r swyddfa' yn cael ei hyrwyddo'n fewnol. Mae enghreifftiau ar gael ar ein [tudalen fewnwyd Hwb Tân](#) ynghyd â logos perthnasol. Mae staff hefyd yn cael llinynnau sy'n nodi a ydyn nhw'n siaradwyr Cymraeg rhugl neu'n siaradwyr Cymraeg newydd.

Safon 143

Mae cwynion yn cael eu monitro a'u trin gan yr Adran Adnoddau Dynol a'r Uned Cymorth Busnes. Mae cwynion a llythyrau gwerthfawrogiad yn cael eu hadrodd yn flynyddol i'r Awdurdod Tân ac Achub.

Mae Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi cyhoeddi gweithdrefn gwyno ar ein gwefan ac mae ganddo bolisi mewnol ar gyfer staff ar sut i godi pryder neu gŵyn.

Yn ystod 2025/26 ni chawsom unrhyw gwynion ffurfiol ynglŷn â'n cydymffurfiaeth a'n darpariaeth Gymraeg.

Safonau 147, 150, 151

Ar y 31ain o Fawrth 2026, roedd 810 o'n staff (90.92%) yn gallu dangos bod ganddynt sgiliau Cymraeg (Lefel 1 ac uwch), ac roedd 362 (40.41%) ohonynt yn siaradwyr rhugl (sgiliau Lefel 4 a 5). Mae hyn yn gynydd o tua 2% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol sy'n dangos ein hymrwymiad i hyrwyddo swyddi gyda siaradwyr Cymraeg.

Ar y cyfan, roedd gan 880 (98.3%) o'n staff naill ai gofnod ffurfiol neu hunanasesiad ar gyfer eu sgiliau Cymraeg.

Efallai na fydd staff sydd wedi bod yn cael eu cyflogi am lai na 12 mis wedi'u hasesu eto, gan fod polisi'r Gwasanaeth yn caniatáu tan ddiwedd eu cyfnod prawf i gyrraedd yr isafswm lefel sgiliau Cymraeg sy'n ofynnol ar gyfer eu swydd. Fodd bynnag, ar 31 Mawrth 2025, roedd 86 aelod o'n staff sydd â llai na 12 mis o wasanaeth wedi cael asesiad ar eu sgiliau Cymraeg.

Mae sgiliau Cymraeg pob aelod newydd o staff yn cael eu hasesu naill ai cy neu penodiad pan fo rhuglder Cymraeg yn rhan hanfodol o'u rôl, neu'n hwyrach yn ystod eu cyflogaeth. Mae'n ofynnol i staff sydd ddim yn meddu ar sgiliau Cymraeg o leiaf Lefel 2 i ddatblygu'r sgiliau hyn o fewn blwyddyn o gyflogaeth.

Penodiadau a dyrchafiadau diweddar

Mae sgiliau Cymraeg ein staff yn ystod dyrchafiad a recriwtio yn cael eu tracio i nodi'r angen am ddatblygu sgiliau.

Yn ystod 2025-2026 roedd gan yr holl staff sy'n ymwneud â'n prosesau byrddau dyrchafiad eisoes â'r sgiliau Cymraeg angenrheidiol ar gyfer eu swyddi ac felly ni fydd angen unrhyw fonitro nac asesiadau pellach.

Monitro, hyrwyddo a datblygu'r Gymraeg o fewn y gwasanaeth

Mae monitro a hyrwyddo mentrau'r Gymraeg ymhlith staff yn cael eu cyflwyno'n fewnol mewn amrywiaeth o wahanol ffyrdd. Mae'r gwasanaethau sydd ar gael yn Gymraeg i'r cyhoedd hefyd yn cael eu hyrwyddo a'u hamlygu drwy ymgyrchoedd allanol

Mae monitro'r Gymraeg yn digwydd drwy'r strwythur sicrwydd gwasanaeth sy'n gweld grŵp llywodraethu'r Gymraeg yn cyfarfod bob chwarter i drafod materion sy'n ymwneud â'r Gymraeg. Mae'r grŵp yn adrodd i'r pwyllgor Cydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant gyda diweddariad ar ddata a throsolwg blynyddol o'r holl

dangosyddion perfformiad y Cymry. Mae'r grŵp hefyd yn adrodd i'r Pwyllgor Adnoddau Sefydliadol ar faterion sy'n ymwneud â sgiliau iaith Gymraeg staff a/neu wybodaeth recriwtio.

Mae cynllun Hyrwyddwyr y Gymraeg yn parhau i gynnig lwfans ariannol i aelodau o staff sy'n rhan o'r cynllun i wobrwyo eu hymrwymiad i hyrwyddo'r Gymraeg yn eu hadrannau neu orsafoedd tân.

Mae Hyrwyddwyr y Gymraeg wedi'u lleoli ar draws ardal y Gwasanaeth ac ar draws swyddogaethau. Maent yn helpu i hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gwaith, i gefnogi staff gydag asesiadau Cymraeg, ac i hyrwyddo gweithgareddau Cymraeg i staff eraill. Mae'n ofynnol i Hyrwyddwyr y Gymraeg gyflwyno ffurflen dasg chwarterol yn nodi eu cyflawniadau i dderbyn eu lwfans ac mae hyn yn rhoi cipolwg ar y gwaith hyrwyddo a wnaed rhwng staff.

Mae gwaith yn mynd rhagddo i wella'r cydweithrediad ymhlith yr aelodau staff hyn ac rydym yn bwriadu cyflwyno cyfarfodydd blynyddol i rannu arfer da.

Mae bwletin misol 'Mercher 'Marfer' yn rhannu gwybodaeth am y Gymraeg i staff, gan gynnwys cyfleoedd i ddysgu Cymraeg a sut i gynyddu'r defnydd o'r Gymraeg o ddydd i ddydd. Hefyd mae unrhyw ddigwyddiadau lleol yn cael eu rhannu fel y gall staff fynychu os yn dymuno.

Hefyd yn cynnwys adran sy'n atgoffa staff o Safonau'r Gymraeg allweddol a'r ffyrdd y medran nhw sicrhau cydymffurfiaeth e.e. llofnodion e-bost dwyieithog a negeseuon y tu allan i'r swyddfa. Mae'r data o'r flwyddyn ddiwethaf yn dangos bod y bwletin hwn yn derbyn cyfartaledd o 87 o agoriadau unigryw yn Gymraeg a 194 yn Saesneg y mis.

Mae ymgysylltu â staff yn ystod digwyddiadau cenedlaethol Cymru yn rhan allweddol o hyrwyddo ein hymrwymiad i ddewis iaith.

Ymunodd ein staff o orsaf dân Caergybi â'r Swyddog Iaith Gymraeg i fynychu dathliadau Dydd Gŵyl Dewi yn y dref fel rhan o dathliadau ehangach Menter Môn, gydag ysgolion lleol yn gorymdeithio drwy'r dref.

Aelodau staff yng ngorymdaith Dydd Gŵyl Dewi yng Nghaergybi

Aelod o staff yng Ngorsaf Dân y Rhyl gyda gwobr cwis Dydd Gŵyl Dewi

Mae'r cyfleoedd hyn yn cychwyn ymgysylltu â staff ledled y Gwasanaeth ac mae hefyd yn arwain at fwy o ymgysylltu â thudalennau Cymraeg cyfathrebu mewnol.

Enillodd aelod o staff o Orsaf Dân y Rhyl y wobr ar gyfer Dydd Gŵyl Dewi 2026 a oedd yn ddetholiad o nwyddau lleol.

Fel rhan o'r polisi Cymraeg – defnydd mewnol a gyflwynwyd yn ystod 2025, mae wedi'i gynnwys y bydd enwau gorsafoedd yn cael eu cyfeirio gan ddefnyddio eu ffurfiau Cymraeg ym mhob cyfathrebiad mewnol dim ond lle bo'n briodol.

Mae hyn wedi cael ei hyrwyddo a'i annog drwy gydol 2025-2026 drwy ein bwletinâu Cymraeg, cylchlythyrau Cymraeg ac yn ein diweddariad wythnosol cyfathrebu mewnol. Mae poster hefyd wedi'i rannu yn atgoffa staff pa un o'n gorsafoedd oedd ag enwau Cymraeg a Saesneg,

Cynhaliwyd dau o'n gweithdai hyrwyddo'r Gymraeg blyneddol a galwn yn 'Tanio Sgwrs', sy'n anelu at hyrwyddo'r Gymraeg ymhlith staff, yn ystod 2025-2026. Mae'r rhain yn gyfleoedd i staff ymgysylltu â'i gilydd drwy'r Gymraeg, yn ogystal â chlywed gan siaradwyr gwadd yn Gymraeg yn siarad am amrywiaeth o wahanol themâu. Nod y gweithdai hyn yw annog a normaleiddio'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle ymhlith staff, a dod â siaradwyr o bob gallu ynghyd gyda'r nod o annog siaradwyr Cymraeg newydd i ymarfer a magu hyder.

Roedd rhain yn rhan o ddatliadau ehangach ar gyfer Dydd Gŵyl Dewi, a chynhaliwyd dau weithdy y tro hwn yn ein gorsafoedd tân yn yr Wyddgrug a Dolgellau a mynychwyd gan 40 aelod o staff. Roedd y gweithdai 'Tanio Sgwrs' hyn yn hygyrch i staff ledled y Gwasanaeth gan roi cyfle i ddysgu mwy am y Gymraeg fel iaith fodern a ffyniannus mewn mannau y tu hwnt i'r gweithle.

Ymhlith y siaradwyr eleni roedd Ywain Myfyr, un o gyfarwyddwyr a sylfaenwyr Sesiwn Fawr Dolgellau; Kris Hughes, sylfaenydd a phennaeth Urdd Derwyddon Ynys Môn; Joseff Roberts, sy'n rhedeg cwmni Tirlun ac sy'n grewr cynnwys cyfryngau cymdeithasol sy'n archwilio hanes, mytholeg, iaith a thirwedd Cymru; Lowri, perchennog siop o Groesoswallt sydd wedi agor siop Gymraeg dros y ffin; hefyd daeth prif swyddog Menter iaith sir y Fflint a Wrecsam heibio i ddweud mwy wrthym am yr hyn sydd ar gael i drigolion y ddwy sir i gefnogi'r Gymraeg.

Diolch i'r holl siaradwyr am fynychu eleni, roedd yr adborth yn gadarnhaol iawn ac unwaith eto mae staff wedi gwerthfawrogi'r cyfle i allu gwrandao a siarad yn Gymraeg.

Ein gorsafoedd yn Gymraeg Our station names in Welsh

Barmouth	→	Abermaw
Beaumaris	→	Biwmares
Buckley	→	Bwcle
Colwyn Bay	→	Bae Colwyn
Chirk	→	Y Waun
Deeside	→	Glannau Dyfrdwy
Denbigh	→	Dinbych
Flint	→	Fflint
Holyhead	→	Caergybi
Holywell	→	Treffynnon
Mold	→	Yr Wyddgrug
Ruthin	→	Rhuthun
Menai Bridge	→	Porthaethwy
St Asaph	→	Llanelwy
Wrexham	→	Wrecsam

Joseff Roberts, Tirlun, yn siarad yn ein digwyddiadau 'Tanio Sgwrs'

Aelodau staff yn mynychu 'Tanio Sgwrs' yng Ngorsaf Dân yr Wyddgrug

Cyflwynir gwobr ‘Cyfraniad i’r Gymraeg’ fel rhan o Seremoni Wobrwyo Gymunedol flynyddol y sefydliad i gydnabod unigolion sydd wedi dangos ymrwymiad cryf i hyrwyddo a chefnogi’r Gymraeg yn y gweithle.

Yn 2025, cyflwynwyd y wobr i Tina Griffiths, a oedd yn aelod o staff yn yr uned cefnogi busnes ar y pryd, i gydnabod ei chyfraniad at gefnogi cydweithwyr gyda’u dysgu Cymraeg ac annog defnydd o’r Gymraeg o ddydd i ddydd yn y gweithle. Tra’n gweithio fel arweinydd tîm, gweinyddwr ar gyfer y system ar ddyletswydd ar alwad yn ogystal â’r Adran Weithrediadau yn y Rhyl, darparodd Tina gymorth anffurfiol parhaus i staff sy’n ymgymryd â hyfforddiant Cymraeg, gan gynnwys cynorthwyo gyda gwaith cwrs, ymarfer sgwrsio, a chynnal hyder dysgwyr yn ystod toriadau i’r ddarpariaeth ffurfiol.

Tina Griffiths yn derbyn y wobr ‘Cyfraniad at yr iaith Gymraeg’ gan y Cynghorydd Dylan Rees, Cadeirydd yr Awdurdod Tân ac Achub.

Cyfrannodd ei hanogaeth o ddefnyddio’r Gymraeg mewn rhyngweithiadau bob dydd yn gadarnhaol at ddatblygiad sgiliau Cymraeg ymhlith cydweithwyr. Ar ôl ei phenodi’n ddiffoddwr tân llawn amser yn ddiweddarach, mae Tina hefyd wedi ymgymryd â rôl Hyrwyddwr y Gymraeg yng Ngorsaf Dân y Rhyl.

Un o’n prif ffyrdd o ymgysylltu â’r gymuned yw trwy gynnal Archwiliadau Diogel ac Iach (SAWCs) yn eu cartrefi. Yn 2025-2026 cynhaliwyd 1,927 o Archwiliadau Diogel ac Iach lle nodwyd mai Cymraeg oedd yr iaith a ffeirir yn y cartref, sy’n gynydd wrth i ni gymharu â 1,817 yn y flwyddyn flaenorol.

Er mwyn gwella sut yr ydym yn adrodd ar ddata Archwiliadau Diogel ac Iach Cymraeg, mae’r ffurflen mewnbynnu data wedi’i diwygio fel bod y Gymraeg yn ymddangos yn gyntaf pan ofynnir i staff am iaith y defnyddiwr gwasanaeth ac mae’n gwestiwn gorfodol. Rydym hefyd wedi ychwanegu cwestiwn pellach i helpu i sefydlu’r brif iaith a ddefnyddiwyd yn ystod yr ymweliad.

Mae hyrwyddo’r defnydd o’r Gymraeg yn fewnol drwy sesiynau misol ‘Paned a Sgwrs’ wedi bod yn llwyddiant eleni gyda chwe digwyddiad wedi’u cynnal ar draws ein hardaloedd Gwasanaeth i sicrhau bod staff o bob gorsaf ac adran yn cael yr un cyfleoedd i fynychu. Rydym wedi cael staff o bob gallu Cymraeg yn mynychu i helpu i wella a derbyn cefnogaeth ac adnoddau gyda’u taith Gymraeg. Mae’r sesiynau wedi derbyn adborth cadarnhaol gyda staff yn mynegi eu bod yn gwerthfawrogi’r cyfle i allu defnyddio’r Gymraeg gyda chydweithwyr newydd mewn lleoliad anffurfiol.

Datblygu sgiliau Cymraeg

Mae'r Adran Hyfforddiant a Datblygu yn cadw cofnod o'r cyrsiau Cymraeg a fynychwyd gan ein staff a'r holl asesiadau y maent wedi'u cynnal ac yn cadw cofnodion o'r canlyniadau ar system gofnodi fewnol.

Ar ôl asesiad iaith Gymraeg, mae gallu staff yn cael ei gofnodi wedyn ar y system iTrent a ddefnyddir i gofnodi gwybodaeth fewnol staff fel ceisiadau am wyliau ac amserlenni.

Mae cyrsiau Cymraeg yn digwydd yn fewnol drwy gydweithio â Choleg Cambria ac maent ar gael ar gais gyda'r gwaith yn mynd rhagddo i hwyluso'r cyrsiau hyn ymhellach ar gyfer aelodau staff Gweithredol Ar Alwad.

Yn ystod 2025-2026 roedd y nifer a fynychodd gyrsiau dysgu Cymraeg yn cynnwys y canlynol;

- Dau aelod o staff yn mynychu ac yn pasio cwrs Cymraeg lefel 2
- Wyth aelod o staff Newydd yn gwella eu Cymraeg drwy ddefnyddio'r Ap Say Something in Welsh sy'n cael ei hwyluso gan y Gwasanaeth am 12 mis ar gyfer staff sydd ei hangen.

Mynychodd aelodau staff sydd yn rhugl yn y Gymraeg, gwrs gloywi ysgrifennu Cymraeg gyda'r nod o helpu gyda gramadeg cyffredin, ysgrifennu llythyrau ffurfiol a sut i wahaniaethu wrth ysgrifennu neges anffurfiol neu e-bost i ohebiaeth fwy ffurfiol.

Cyfleoedd Gwella ar gyfer y Dyfodol

Mae'r blaenoriaethau canlynol wedi'u nodi i gefnogi cynnydd parhaus a mynd i'r afael â meysydd sydd angen eu datblygu ymhellach yn 2026-2027:

- Hwyluso cyrsiau Cymraeg a chyfleoedd dysgu i'n haelodau staff Llawn Amser ac Ar Alwad er mwyn sicrhau eu bod yn cael yr un cyfleoedd ag aelodau staff eraill.
- Parhau i weithio i hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg a magu hyder gyda mentrau mewnol.
- Manteisio ar fentrau allanol ar gyfer hyrwyddo'r Gymraeg, ac i annog defnyddio'r Gymraeg gyda ni fel Gwasanaeth. Bydd hyn yn cynnwys digwyddiadau cyhoeddus yn ein gorsafoedd tân.

Gwasanaeth Tân ac Achub
Fire and Rescue Service